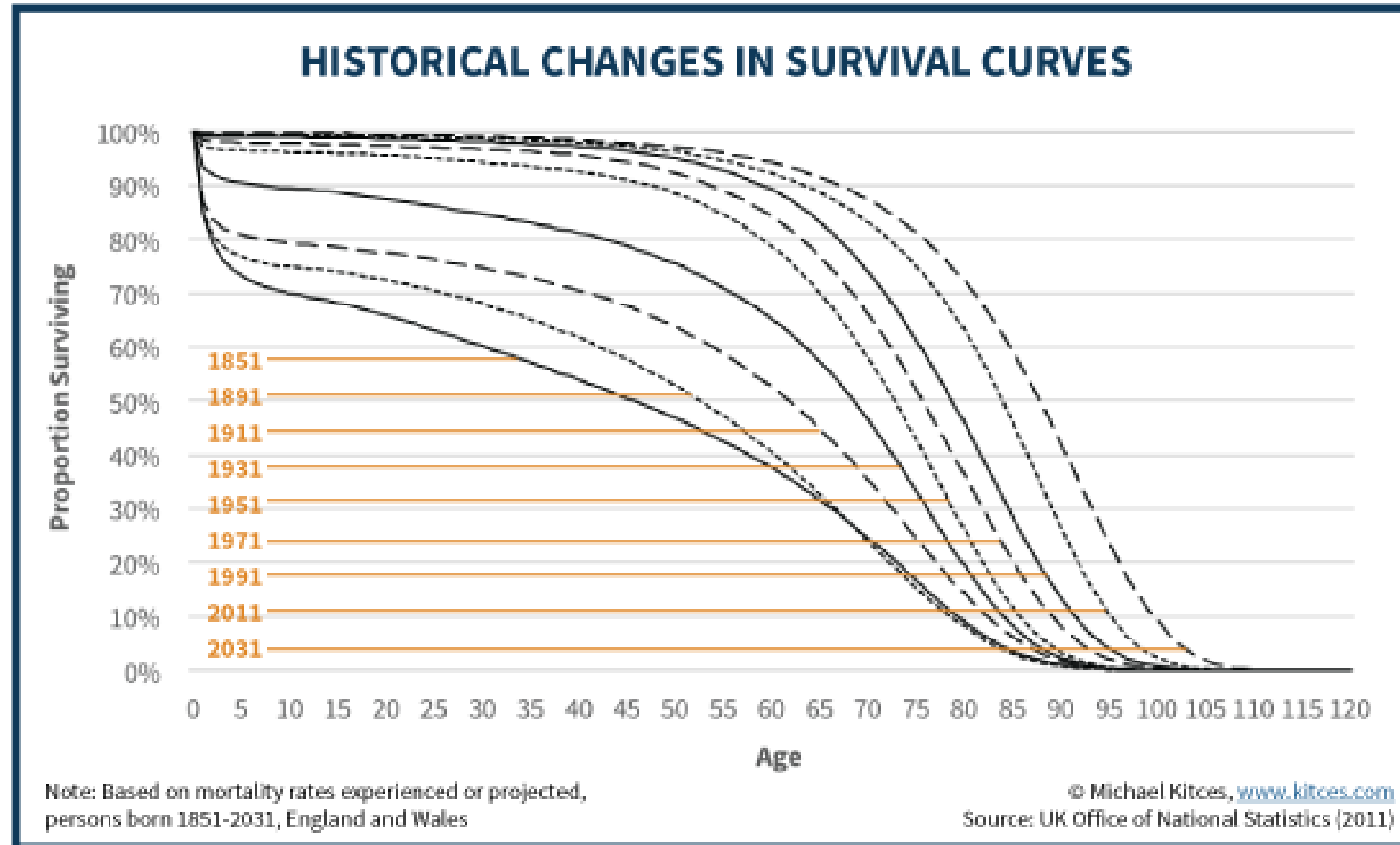

Lever vi for lenge? Holdninger til økt levealder

Vegard Skirbekk

Motivasjon

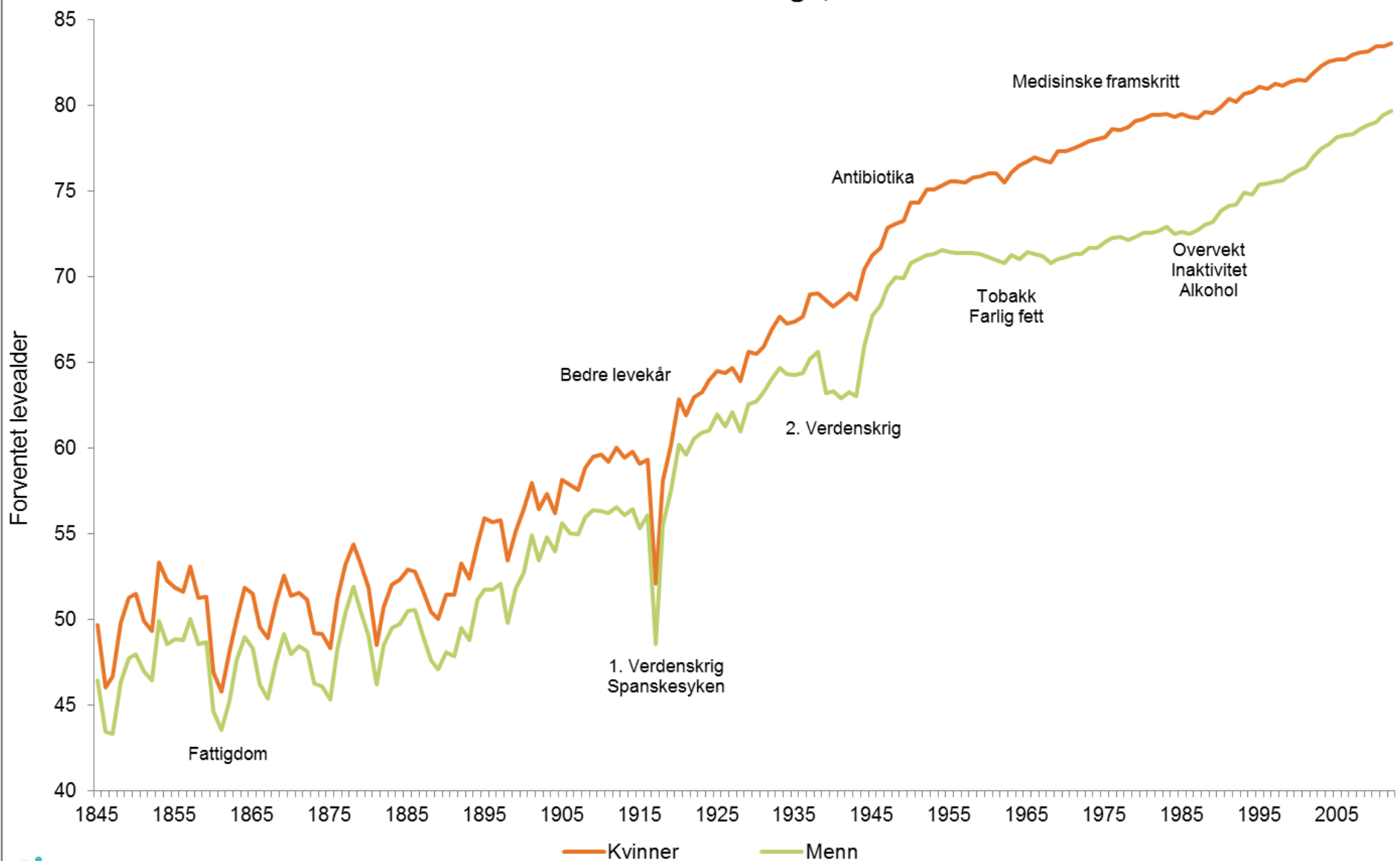
- FN: Forventet levealder setter stadig rekorder i land over hele verden. I Norge har den i 2021 nådd 82 og 85 år for menn og kvinner. Den øker med 2-3 måneder hvert år og utviklingen antas å fortsette mot 2100.
- Levealderen øker primært p.g.a. fallende dødelighet blant de eldste i nyere tid.
- Lengre forventet levealder blir ofte sett på som en positiv utvikling. F.eks. er det en sentral del av FN's 'Human Development Index'.
- Likevel er lite kjent om hva folk føler om å leve så lange liv – og hvor lenge de faktisk ønsker å leve.
- Denne studien presenterer unike funn om forventet levealder.

Langsiktige trender i overlevelse

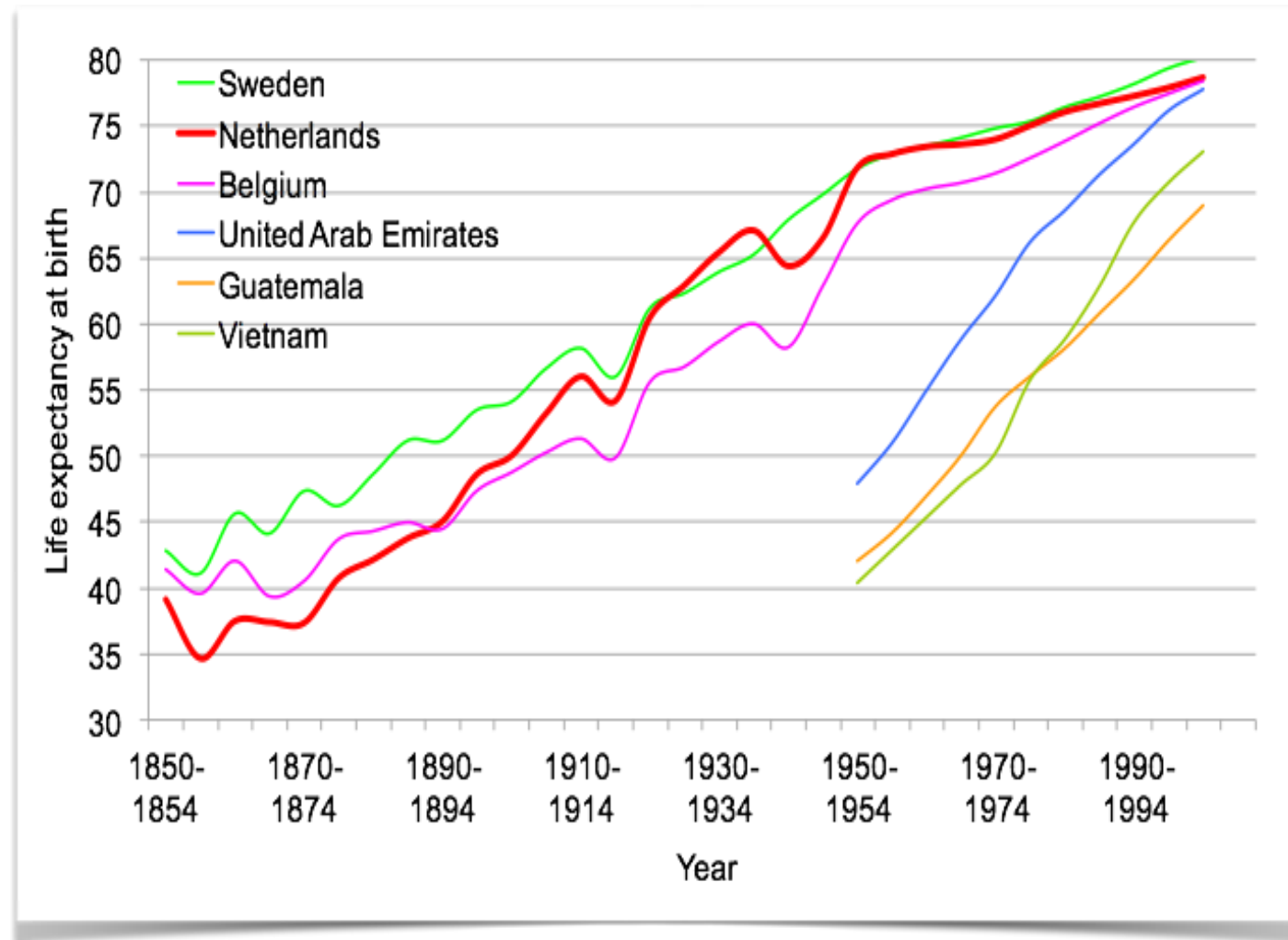


Kilde: UK Office of National Statistics (2011)

Forventet levealder i Norge, 1846-2013.



Det er mindre ulikheter mellom land over tid



Kilde: Max Planck Instituttet for Demografisk forskning

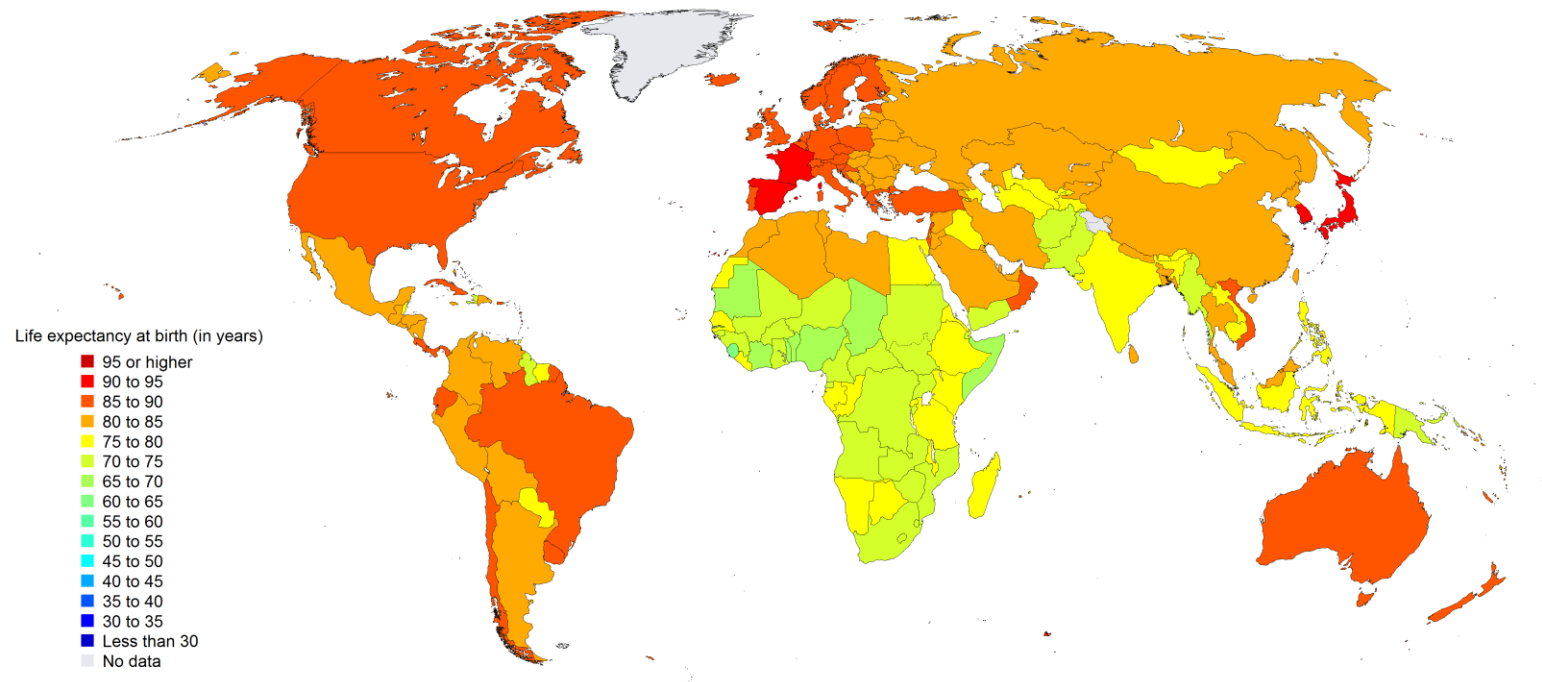


Aldring og helse
Nasjonalt senter

 **COLUMBIA** | AGING CENTER
THE ROBERT N. BUTLER COLUMBIA AGING CENTER

Mange land forventes å få en levealder over 90 år mot 2050

Life expectancy at birth, females, medium projection, 2050-2055



Data source: World Population Prospects: The 2017 Revision

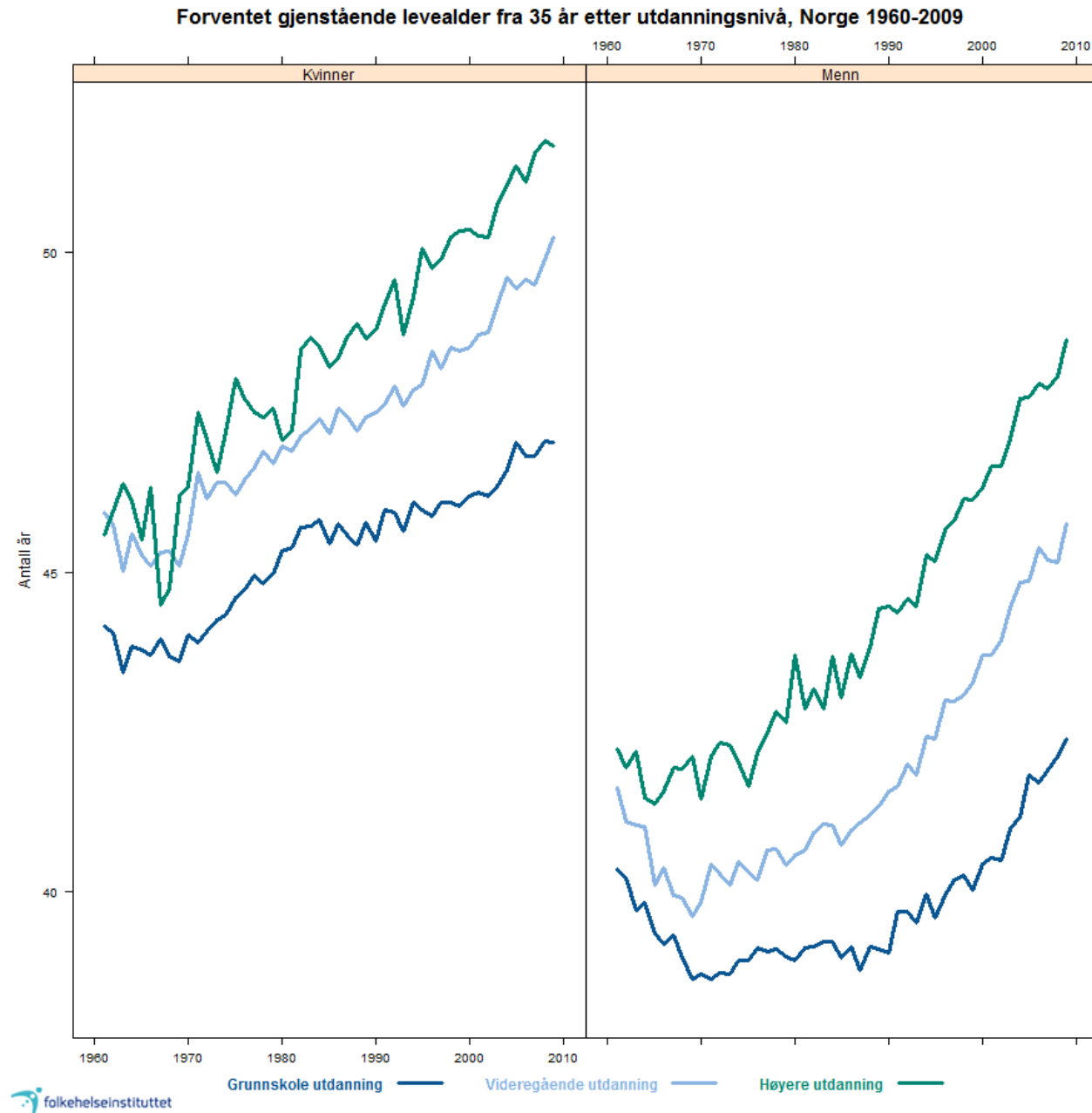
The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).



Aldring og helse
Nasjonalt senter

 **COLUMBIA** | AGING CENTER
THE ROBERT N. BUTLER COLUMBIA AGING CENTER

Stor sosial variasjon i levealder – utdanning assosiert med lengre liv



Vil vi leve så lenge?

Tidligere litteratur

- Relativt få studier finnes som ser på ønsket levealder
(American Association of Retired Persons 2010; Skirbekk et al 2021; Bowen and Skirbekk 2017; Cicirelli 2002, 2006; Huohvanainen et al. 2012; Kalish and Reynolds 1976; Karppinen et al. 2012; Lang, et al. 2007).
- Analyser av to uavhengige tyske utvalg anslår at man ønsker å leve til midten av 80-årene, senere fødte kohorter ønsker ikke å leve lenger enn tidligere fødte (Lang et al. 2007).

Hva vet vi så langt?

- Holdninger til forlengelse av forventet levealder er mere positive enn til å leve for alltid.

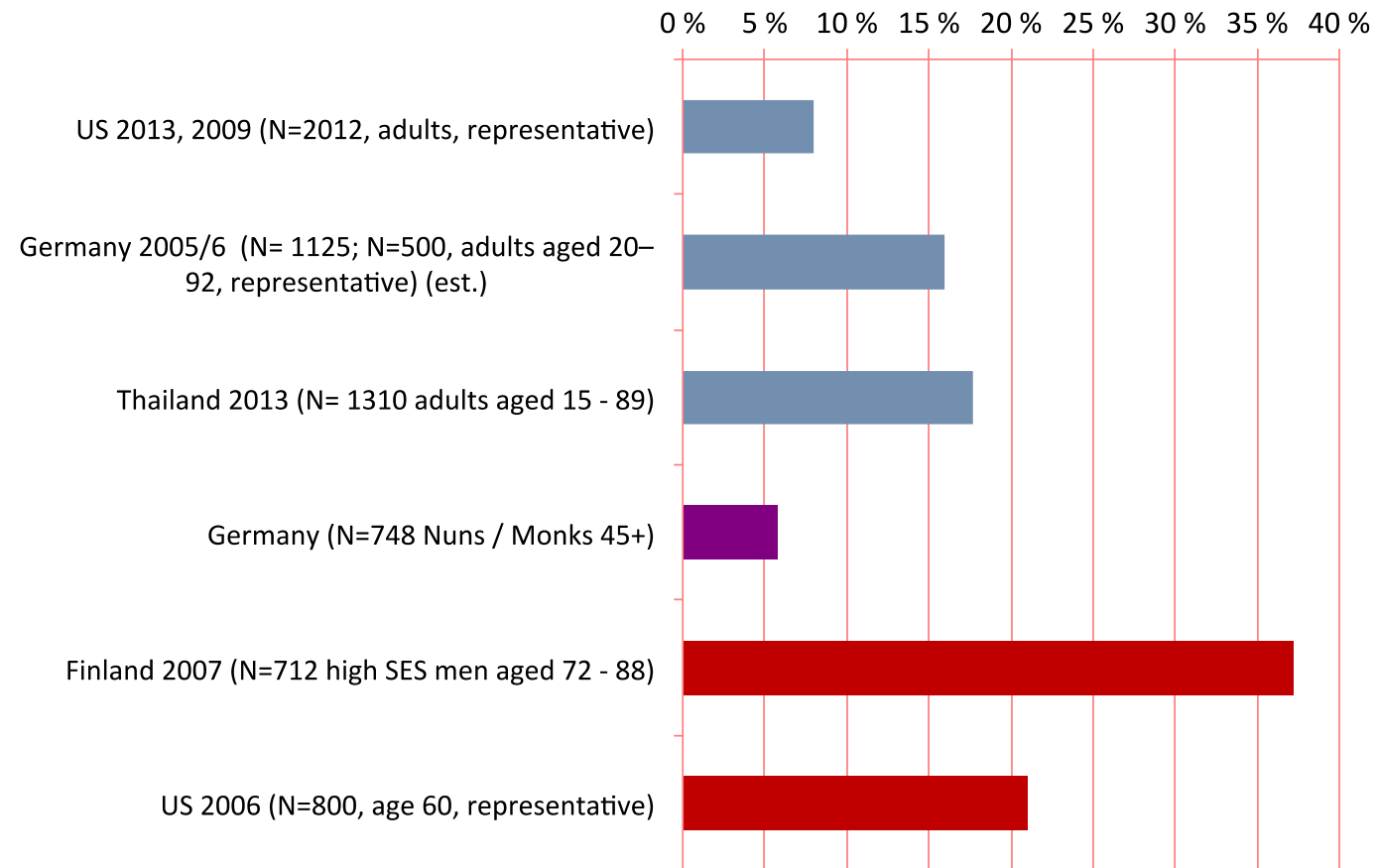
(USA; Cicirelli 2011).

- I Nederland har støtten til det å ha mulighet til å avslutte sitt eget liv, selv i fravær av sykdom, økt over tid (58 % (2001), 64 % (2005) og 70 % (2008).

(Buiting et al. 2012)

Vil du leve til du er 100?

Funn fra ulike studier (Skirbekk and Bowen 2018)



Måling av ønsket levealder – hva fanger vi opp når vi spør?

- Samlet vurdering av (forventet) verdi av år i alderdommen for et individ.
- Knyttet til hvordan man oppfatter livskvalitet, sykdomsbyrde, livsanskuelser, religion, personlighet, familie og sosial situasjon, økonomi og verdier.
- Flere studier gjør antakelser om hva verdien av ekstra år med ufullkommen helse kan være.
- Imidlertid tillater de ikke enkeltpersoner å oppgi sine preferanser for lengre liv.

Måling av ønsket levealder

- Å spørre direkte om hvor lenge folk ønsker å leve kan gi individer lov til å "vekte" forskjellige livsdomener (some helse, sosiale forhold) etter eget ønske.
- Å gi et anslag i antall år kan være relevant for ulike disipliner og forståelig for forskere fra ulike felt.

Bemerkninger om måling av ønsket levealder

- Subjektiv forventning om hvordan livet ville være og/eller er ved en viss alder.
- Kan avhenge av hvor gammel respondenten er.
 - For yngre mennesker, kan være mer basert på aldersstereotypier og situasjon som ligger lenger fremme.
 - For eldre mennesker, mer basert på evalueringer av nåtiden og forventninger til relativt nær fremtid.
 - Sosiale normer – sosialt press om å ville ønske å leve lenger?
 - Motstand: For eksempel kan svært religiøse mennesker ikke føle seg komfortable med å rapportere en preferanse hvis leve-alder anses å være i «Guds hender».
- Aksept for egen dødelighet.
- Høy ønsket levealder kan bety at en person har/ser for seg et godt videre liv – men det kan også bety at personen ikke orker å tenke på sin egen død.

Spørsmål brukt i NORSE undersøkelsen

Til hvilken alder tror du at du kommer til å leve?

Gitt at du kunne velge fritt, hvor lenge (til hvilken alder) ønsker du å leve?

(her må respondenten selv ta i betraktning hvilken mentale, fysiske tilstand han/hun tror hun vil ha ved en gitt alder, ens sosiale, økonomiske og miljømessige situasjon). Svar i antall år.

Hvor lenge ønsker du å leve, gitt at:

1) din partner/ektefelle har gått bort

2) du føler deg ensom og har lite sosial kontakt

3) du tror du har blitt en byrde

5) du har fått demens

6) kroppen fungerer ikke godt lenger

7) du har kronisk smerte

8) du føler deg ikke lenger respektert

Funn fra NORSE undersøkelsen av eldre

- Blant 60-pluss befolkningen (Oppland).
- Gjennomsnittlig ønsket levealder var 91,4 år, og det var ingen forskjell mellom menn og kvinner
- De i eldre aldre hadde høyere ønsket levealder enn de i yngre aldre.
- Scenariene som hadde sterkest negative effekter på ønsket levealder var demens, etterfulgt av kroniske smerter, å være en belastning for samfunnet, ensomhet, fattigdom og å miste sin ektefelle.
- De med høyere utdanning ønsket en kortere levealder enn andre om de hadde demens eller kroniske smerter.

(Strand et al. 2020)

A dementia diagnosis affects how long many people want to live, according to Norway study

By Erin Blakemore
July 17, 2021 at 8:00 a.m. EDT



(iStock)

 Comment  Gift Article  Share

If you were guaranteed perfect health for the rest of your life, how long would you want to live? What if you knew you would develop a condition such as dementia or Alzheimer's disease or live with chronic pain or in poverty?

When researchers [asked these questions of 825 Norwegians 60 and older as part of a recent study](#) published in *Age and Ageing*, they found the hypothetical of having to live with any of those conditions affected how long the study participants said they'd like to live.

Age and Ageing

Issues Subject More Content Submit Purchase Advertise About Age and Ageing



Volume 50, Issue 6

JOURNAL ARTICLE

Preferred life expectancy and the association with hypothetical adverse life scenarios among Norwegians aged 60+ 

Vegard Skirbekk , Ellen Melbye Langballe, Bjørn Heine Strand

Age and Ageing, Volume 50, Issue 6, November 2021, Pages 2012–2018,

Ønsket levealder blant unge voksne

- Er det en generell følelse av at folk i disse dager "lever for lenge"? (Brown 2015).
- Foreløpig vet man faktisk svært lite om hvor lenge unge ønsker å leve, til tross for bred enighet om at forventet levealder vil være betydelig høyere for denne gruppen.
- I denne studien intervjuet vi universitetsstudenter i Østerrike, Norge, Polen og Russland for å utforske unges foretrukne levealder (Forventet levealder og hvor lenge man ønsker å leve).

Data

- Data ble samlet inn mellom september 2014 og november 2016. Totalt 751 universitetsstudenter fylte ut enten et papir-og-blyant eller et nettbasert spørreskjema.
- Fordi vi var spesielt interessert i unge voksne, ekskluderte vi 36 deltakere som enten var yngre enn 17 eller eldre enn 45 i tråd med Levinsons (1996) definisjon av "ung voksenhet."
- Det endelige utvalget besto altså av N=715 deltakere, hvorav n=187 ble intervjuet i Arkhangelsk, Russland, n=332 i Krakow, Polen; n=108 i Wien, Østerrike; og n=88 i enten Bergen eller Oslo, Norge. Deltakerne var i gjennomsnitt M=22,11 år (SD=3,78) (estimert basert på deltakernes rapporterte fødselsmåned og fødselsår) og 58,3 % var kvinner.



Deskriptiv informasjon

	Austria	Norway	Poland	Russia
	n=108	n=88	n=332	n=187
Age (M, SD)	23.88 (2.90)	24.47 (4.34)	20.75 (1.89)	22.38 (5.19)
Women (%)	33.6%	61.4%	65.7%	57.8%

Helse

- Subjektiv helse ble målt med spørsmålet "Hvordan vil du generelt beskrive helsen din?" (1=dårlig, 2=god, 3=bra, 4=veldig bra, 5=utmerket).
- Tobakksbruk, fysisk aktivitet samt andre helserisikofaktorer var kontrollert for.

Stereotypier

- Målt med åtte elementer: «Hva betyr alderdom for deg? Alderdom betyr...å være klok, føle seg fornøyd, kjede seg, ha alvorlige helseproblemer, at noen må ta seg av deg, utvikle demens/Alzheimers sykdom, føle seg ensom, være mindre nyttig."
- Deltakerne brukte 4-punkts skalaer fra 1=helt enig til 4=helt uenig for å svare på hvert punkt.
- Svarene på de to positive elementene (klok, innhold) og de seks negative elementene (kjedelighet, helseproblemer, ta vare på, demens, ensom, mindre nyttig) ble beregnet for å danne separate skalaer av positive aldersstereotypier (Cronbachs $\alpha=.64$) og negative aldersstereotypier (Cronbachs $\alpha=.82$).

Funn

- Samlet sett på tvers av de fire landene anga deltakerne at de ønsket å leve i $M=87,43$ år ($SD=14,91$).

Fordeling av ønsket levealder

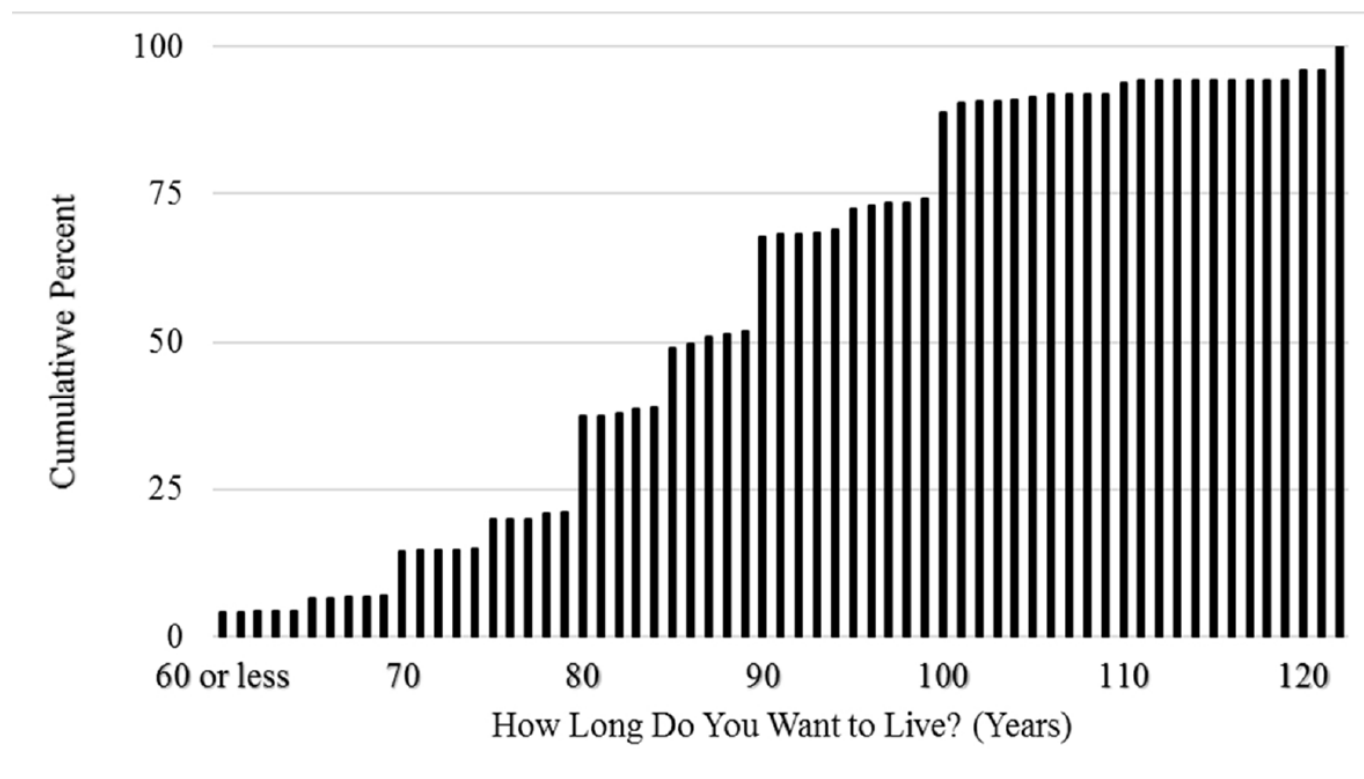
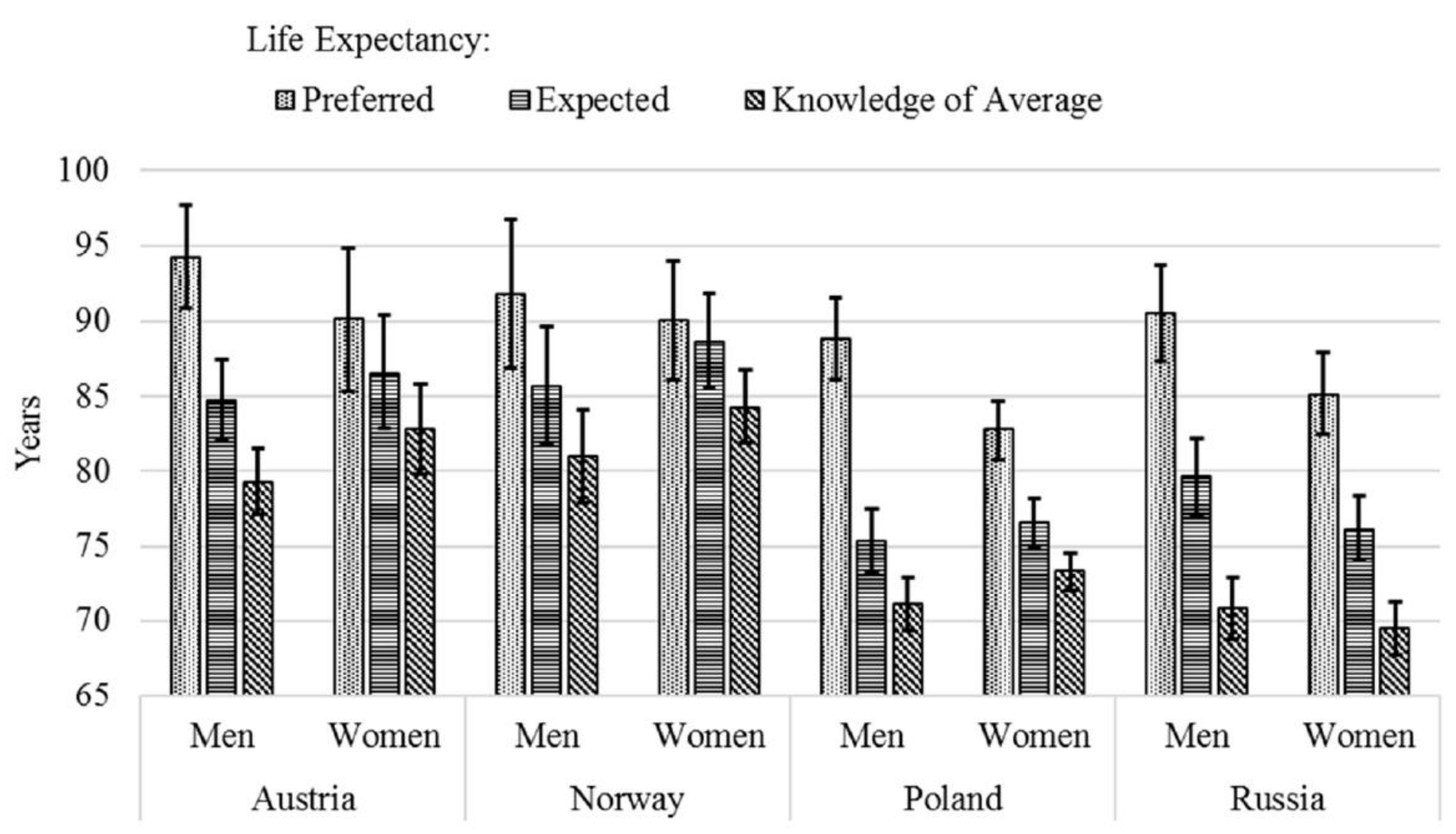
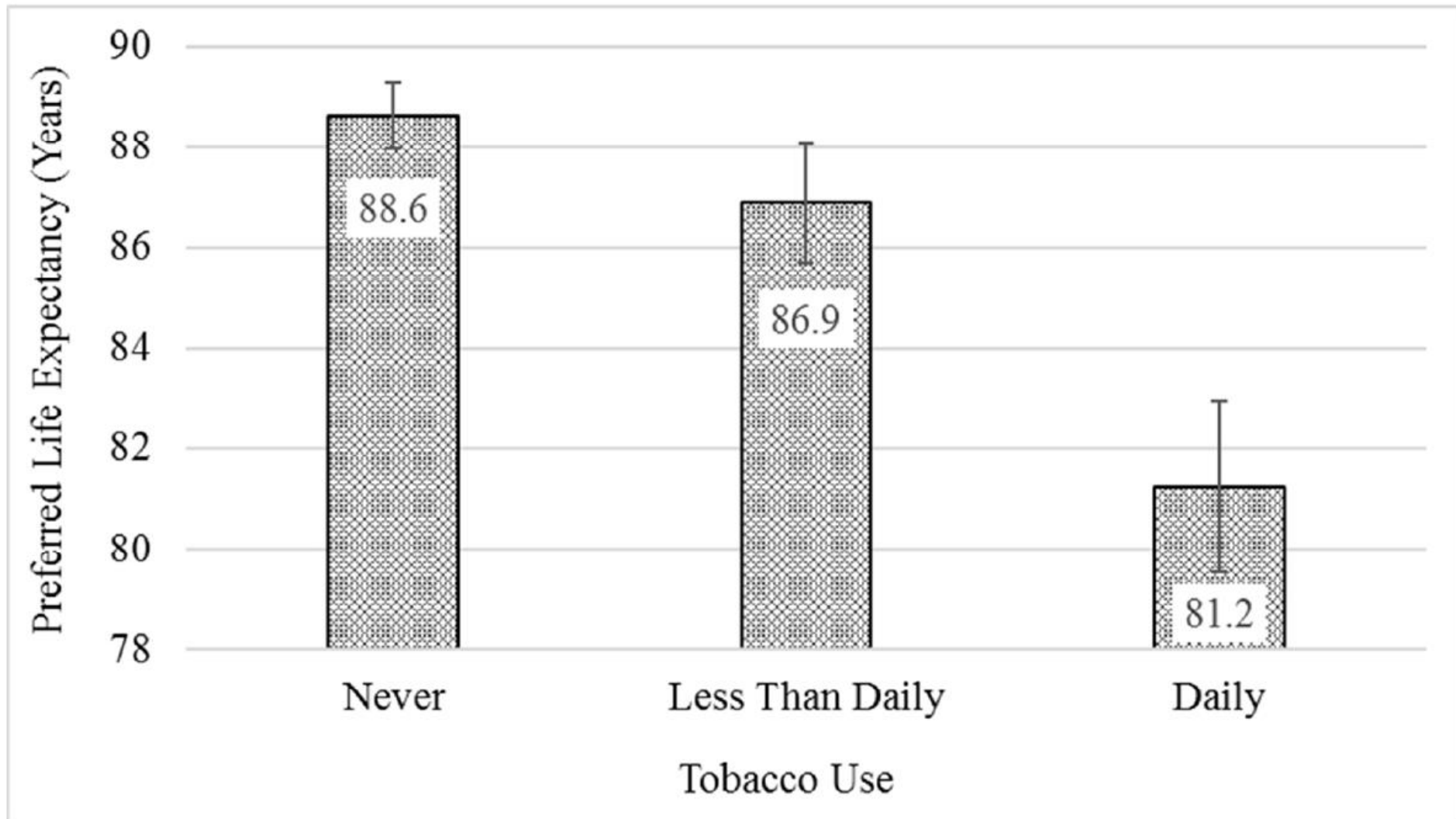


FIGURE 1: Cumulative Frequency of Responses, Preferred Life Expectancy

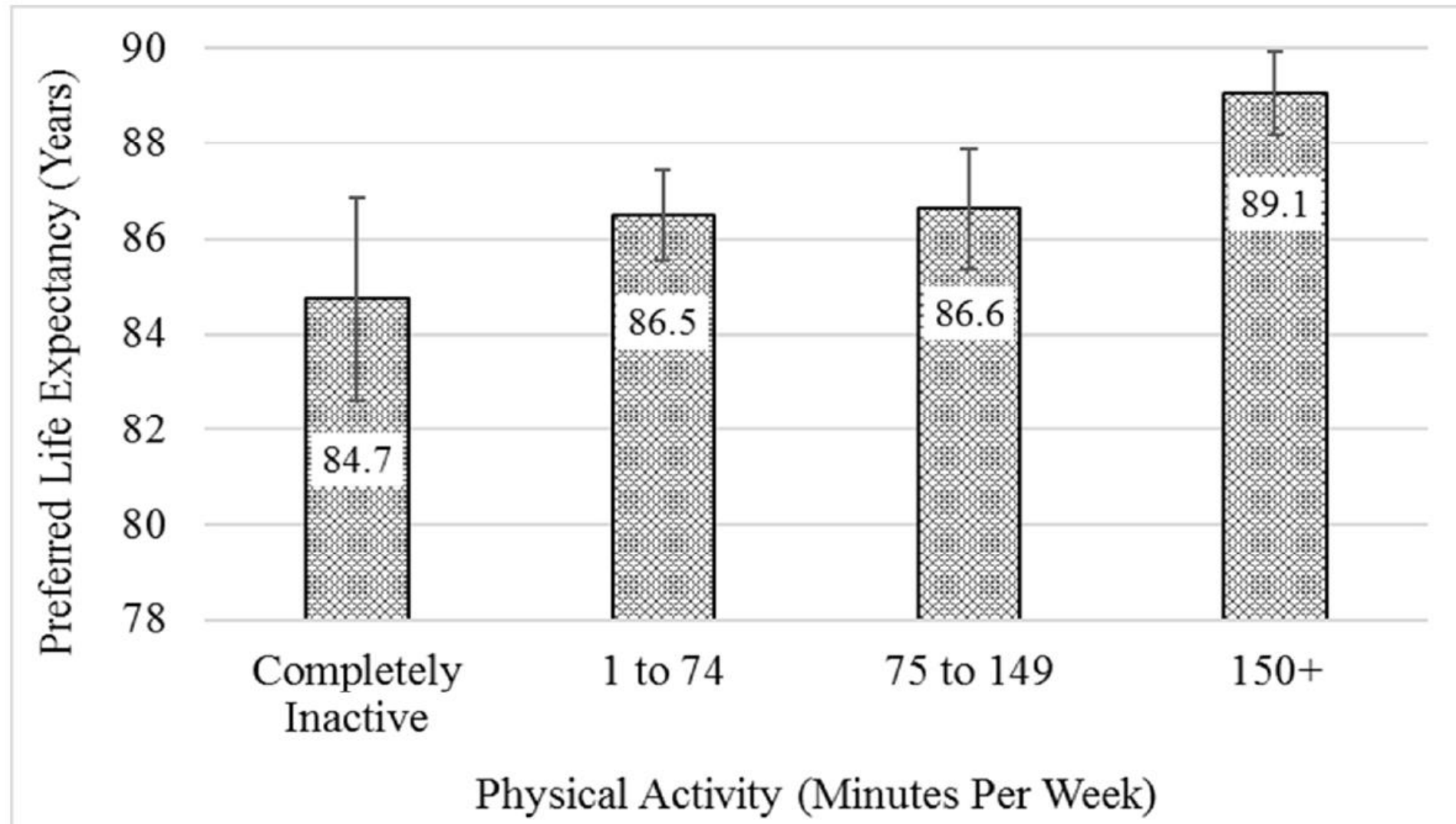
Ønsket og forventet levealder



Ønsket levealder etter hvorvidt man røyker



Ønsket levealder etter grad av fysisk aktivitet



		Model 1			Model 2		
		B (SE)	β	t	B (SE)	β	t
(Constant)		80.17 (4.16)		19.27***	72.66 (5.37)		13.54***
Gender (female)		-5.22 (1.11)	-0.17	-4.68***	-4.73 (1.12)	-0.16	-4.24***
Old age stereotypes							
	Positive	2.88 (0.79)	0.14	3.63**	2.92 (0.84)	0.14	3.49***
	Negative	-1.93 (0.91)	-0.08	-2.13*	-2.49 (0.90)	-0.10	-2.77*
Health		2.03 (0.62)	0.12	3.28**	1.57 (0.64)	0.09	2.43*
Age					0.39 (0.15)	0.10	2.56*
Russia					0.15 (1.44)	0.00	0.11
Austria					4.13 (1.75)	0.10	2.36*
Norway					5.22 (1.79)	0.12	2.91**

Hvorfor varierer ønsket levealder mellom land?

- Livsforholdene i alderdommen varierer mellom land (f.eks. pensjonssystemer, respekt, helse, sosial aktivitet, religiøs tro).
- Mer positive syn på eldres kompetanse i land der flere eldre er yrkesaktive eller jobber frivillig, uavhengig av eldres funksjonsnivå (Bowen og Skirbekk, 2013).

Konklusjon

- Utvalget inkluderte deltakere fra land med svært forskjellige faktiske levealder (fra Russland til Norge). Samlet sett indikerte deltakerne at de ønsket å leve i $M=87,43$ år ($SD=14,91$), $M=8,12$ år lenger enn de forventer.
- Det var derfor lite som tydet på at deltakerne følte at nåværende levetid er «for lang».
- I hvert land ønsket menn å leve lenger enn kvinner.
- Det var en syv års forskjell mellom landet med høyest og lavest gjennomsnittlig ønsket levealder blant både kvinner og menn
- Hvor lenge unge mennesker ønsket å leve var relatert til deres stereotypier om alderdom og deres subjektive helse.
- Unge mennesker som foretrakk å dø relativt ungt (<80 år) røykte daglig og var fysisk inaktive i forhold til jevnaldrende i større grad.

Konklusjon

- Den nåværende studien gir første analyser av hvor lenge unge voksne ønsker å leve i forhold til deres helseatferd.
- Å ville leve lenge kan motivere unge voksne til å avstå fra tobakk og være fysisk aktive, mens unge voksne som foretrekker å dø relativt unge, kan være mindre bekymret for den negative langsiktige effekten av atferden på helse og levetid.
- Å ville leve veldig lenge (100+ år) var ikke relatert til daglig tobakksbruk eller fysisk inaktivitet.